

ת"פ 52971/12/13 - ששון רביע נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 52971-12-13 מדינת ישראל נ' רביע
תיק חיצוני: 2890/13

מספר בקשה: 4

בפני	כבוד השופט מיכאל קרשן
המבקש	ששון רביע
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

נוכחים:

ב"כ המבקש - עו"ד ליפסקר

המבקש בעצמו

ב"כ המשיבה עו"ד פאדי אסעד ועו"ד טלי קרת

החלטה

בקשה לביטול כתב האישום שהוגש נגד המבקש "מטעמים של צדק".

העובדות

1. המבקש עומד לדין פלילי בעבירה של קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. בכתב האישום נטען כי במועדים הרלוונטיים היה המבקש בעלים של חברה בשם מגדלית בע"מ (להלן - "מגדלית"), אשר חתמה בשנת 2011 על הסכם (להלן - "ההסכם") עם חברה אחרת - יעדים שיווק (1972) בע"מ (להלן - "יעדים"), לפיו תספק יעדים למגדלית ציוד אריזה. בהסכם נקבע כי התמורה עבור הציוד תשתלם בשלושה תשלומים שווים. שני התשלומים שולמו במועדם.

בהתאם להסכם מסר המבקש ליעדים במעמד חתימת ההסכם שיק דחוי ליום 25.4.2012 ע"ס 443,000 ₪

עמוד 1

וחתם ערבות אישית על גב השיק. ביום 17.4.2012 פנתה מנהלת החשבונות של מגדלית למזכירת המנכ"ל ביעדים ובקשה ממנה להחזיר את השיק, תוך שהבהירה שתחתיו יינתן שיק חלופי על אותו סכום ולאחר מועד פירעון. מזכירת יעדים סירבה לבקשה. יומיים לאחר מכן, ביום 19.4.2012, פנה המבקש למזכירת יעדים וביקש ממנה להגיע למשרדו עם השיק, והבטיח לה בכזה שבאותו מעמד תקבל שיק חלופי. המזכירה הגיעה ביום 22.4.2012 למשרד המבקש, מסרה למבקש את השיק, והוא קרע חלק ממנו וסירב להשיבו או לתת שיק חלופי כנגדו. המבקש הציע למזכירת יעדים שיק חלופי על סכום נמוך יותר מהתמורה המוסכמת משום שלטענתו הציוד שסיפקה יעדים היה פגום ולכן זכאי הוא לקיזוז עלויות הנזקים. המזכירה סירבה ואמרה למבקש שלא זה היה ההסכם ביניהם. בתגובה אמר לה המבקש "שיקרתי אותך" (כך במקור - מ' ק').

3. אין חולק כי במקרה זה נוהלה החקירה על ידי משמר הגבול; מג"ב סגר את תיק החקירה מחוסר אשמה; ערר המתלוננים על החלטה זו נתקבל על ידי פרקליטות המדינה אשר קבעה כי החלטה זו נתנה בחוסר סמכות; פרקליטות המחוז בקשה השלמות חקירה ולאחר שאלה בוצעו הוגש כתב האישום.

4. לאחר הגשת כתב האישום הגיש המבקש בקשה לעיכוב הליכים. בקשה זו נדחתה.

5. את בקשתו לביטול כתב האישום "מטעמים של צדק" ביסס ב"כ המבקש על שלושה אדנים: העמדה לדין חריגה בשל סכסוך עובדתי; חקירה משטרתית פגומה; וליקויים בהתנהלות הפרקליטות.

דין והכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשה ובתגובת המשיבה נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות.

7. הדוקטרינה של הגנה מן הצדק מאפשרת לבית המשפט לבטל כתב אישום אם הגשתו או בירורו עומדים בניגוד לעקרונות של צדק והגינות משפטית. הדוקטרינה הוכרה לראשונה בישראל בע"פ 2910/94 **יפת נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(2) 221 (1996), תחולתה הורחבה בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, פ"ד נט(6) 776 (2005) (להלן - "**הלכת בורוביץ**"), וכיום היא מעוגנת בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 לפיו רשאי בית המשפט לבטל כתב אישום אם הגשתו או ניהול ההליך הפלילי עומדים "בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

בהלכת **בורוביץ** הותווה מבחן תלת שלבי, בעזרתו יכריע בית המשפט האם לבטל כתב אישום מכוח "הגנה מן הצדק". ההלכה הפסוקה קבעה כי המבחן שנקבע בהלכת **בורוביץ** חל גם לאחר עיגון ההגנה מן הצדק בספר החוקים [ע"פ 371/06 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (2008); ע"פ 5672/05 **טגר בע"מ נ' מדינת ישראל** (2007)].

לפי המבחן התלת שלבי, בשלב הראשון על בית המשפט לזהות את הפגם או הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם במנותק משאלת חפותו או אשמתו; בשלב השני יש לבחון אם בקיומו של ההליך הפלילי, חרף הפגם,

יש משום פגיעה מהותית בעקרונות של צדק והגינות משפטית. מבחן זה מאזן בין האינטרסים השונים בהתייחס לנסיבות הקונקרטיות של ההליך; בשלב השלישי בוחן בית המשפט האם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב האישום.

8. נבחן אפוא את טענות המבקש בהתאם להוראות החוק והפסיקה.

העמדה לדין חריגה בשל סכסוך אזרחי

9. טענת המבקש בראש פרק זה היא שהמדינה נקטה בעניינו באכיפה בררנית המעוגנת בכך שהפלתה אותו לרעה ביחס לסכסוכים אזרחיים אחרים בהם לא נעשה שימוש בכלי הפלילי. המבקש סבור כי בשל הפרת יעדים את ההסכם רשאי היה להורות לבנק שלא לכבד את השיק, והפעולה האחרת בה נקט כדי להביא לביטול השיק, אינה מצדיקה העמדה לדין.

10. כידוע, הנטל להפריך את חזקת החוקיות של ההחלטה השלטונית הוא על הטוען לאכיפה בררנית [בג"ץ 6396/96 **זקין נ' ראש עיריית באר-שבע**, פ"ד נג(3) 307, 289 (1999); רע"פ 3344/06 **בן גביר נ' מדינת ישראל** (2006), פסקה 16; י' נקדימון, **הגנה מן הצדק**, הוצאת נבו, מהדורה שניה - 2009, עמ' 411].

בענייננו לא הוצגו לבית המשפט ראיות כלשהן לסברתו של ב"כ המבקש כי במקרים דומים אין המשיבה נוקטת בהליכים פליליים. המשיבה אישרה אמנם כי לא נתקלה במקרה דומה למקרה דנן, אך אין הדבר מקים טענת הפליה (שכן לא הוכח כי המאשימה נמנעה מלהעמיד לדין במקרים דומים), ובכל מקרה לא מצאתי כל פגם בעמדת המדינה, לפיה העובדה כי הנאשם יכול היה לפעול באופן חוקי אינה יכולה להקים לו הגנה מפני האשמה פלילית אם בחר כנטען לפעול באורח לא חוקי.

11. אשר על כן נופלת טענת המבקש בעניין זה עוד בשלב הראשון של המבחן התלת שלבי, השלב של זיהוי הפגם.

חקירה משטרתית פגומה

12. בראש פרק זה טוען המבקש כי נסיבות הטיפול בתלונה תמוהות ומעוררות חשד לקשר פסול בין בעלי יעדים עם צמרת המשטרה. בהקשר זה צוין, שוב, כי המשטרה חקרה את התלונה למרות שמדובר בעניין אזרחי מובהק. עוד נטען כי התלונה הוגשה, משום מה, במשמר הגבול (ולא במשטרה), ותחילה גם נחקרה שם; כי בשלב ראשון התיק נגזז מחוסר אשמה אך החלטה זו הוסתרה מפני המבקש - אך לא מפני המתלונן שהגיש ערר על החלטת הגניזה; וכי במשך 16 חודשים ממועד הגשת הערר לא התבצעה כל פעולת חקירה בתיק, ורק שבועיים לאחר שמגדלית הגישה ליעדים מכתב התראה טרם נקיטת הליכים אזרחיים הושלמה החקירה, ובהמשך הוגש נגד המבקש כתב האישום.

13. המדינה הסכימה לכך שהטיפול בתלונה במשטרה היה לקוי, אם כי לשיטתה הליקוי המרכזי הוא בכך שמג"ב סגרו את תיק החקירה בחוסר סמכות (התלונה הראשונית הוגשה דווקא במשטרת כפר סבא). לדעת המשיבה אין המבקש יכול להציג ראיות קונקרטיות להתנכלות רשויות החקירה, ובהקשר זה צוין כי מג"ב דווקא סגרו את התיק נגדו (כאמור בחוסר סמכות) מחוסר אשמה וכי לו סבר המבקש כי גורמים במשטרה עשו יד אחת נגדו עם המתלוננים חזקה עליו שהיה מגיש תלונה למחלקה לחקירות שוטרים.

14. לטעמי, רוב התמיהות עליהן הצביע המבקש אינן חורגות מעבר להשערות גרידא. כך, למשל, העובדה כי התיק לא טופל עת ארוכה יכולה להיות מוסברת בשלל הסברים אחרים, טבעיים בהרבה מרמיזת המבקש כי המהלך היה מהלך מכוון שנועד להזיק לו. המבקש לא הציג בדל של ראיה קונקרטית לתמיכה בטענות הקונספירציה שהעלה נגד חקירת המשטרה, ובצדק גמור טענה המשיבה כי העובדה שמג"ב דווקא סגרה את תיק החקירה, ועוד מחוסר אשמה, אינה תומכת בטענת המבקש. גם החלטת המבקש לא לפנות למח"ש מלמדת משהו על הרצינות שהוא עצמו ייחס לטענותיו.

15. לפיכך, הגם שבעניין אחד (החלטת מג"ב לסגור את התיק) הצליח המבקש להצביע על פגם שנפל בהתנהלות המשטרה, לא ראיתי כיצד ומדוע קיומו של פגם זה יגרום לכך שניהול ההליך נגדו יפגע בעקרונות של צדק והגינות משפטית.

התנהלות הפרקליטות

16. בראש פרק זה מצביע המבקש על העובדות הבאות ככאלה שהצטברותן מקימה לו טענה של "הגנה מן הצדק": הפרקליטות לא הוציאה החלטה פורמאלית לפיה החלטת הגניזה בטלה; השלמת החקירה לא בוצעה על ידי המשטרה במשך 16 חודשים; לאחר השלמת החקירה אפשרה הפרקליטות למבקש לנהל הליך של שימוע אבל לא דיווחה לו על ההחלטה הראשונה לגנוז את התיק ועל כך שנפתח מחדש במסגרת ההחלטה בערר; לאחר הגשת כתב האישום התברר כי חומר חקירה מהותי לא הועבר תחילה; המבקש הגיש בקשה לעיכוב הליכים בעקבות הצעה של הפרקליטה המטפלת; חל עיכוב גדול בהעברת הבקשה למחלקת עיכוב הליכים בפרקליטות המדינה.

17. המשיבה טענה בתגובתה כי אין חולק שהיה צריך ליידע את המשיב על החלטת הגניזה בעניינו, אך המבקש לא הצביע על נזק שנגרם לו כתוצאה מטעות זו. עוד טענה המשיבה כי התיק נשלח להשלמת חקירה בחודש אוגוסט 2013 וחזר בחודש אוקטובר 2013, כי מכתב היידוע הומצא למבקש כדין (למרות שהעבירה בה הואשם המבקש היא עבירת עוון ולכן לא הייתה חובת שימוע במקרה דנן) ואין לו להלין אלא על עצמו על כך שבחר לא לשטוח את טענותיו וכי יתכן שנפלה טעות בצילום חומר החקירה אבל העניין הוסדר בהמשך. המשיבה הביעה צער על השיהוי בטיפול בבקשה לעיכוב הליכים אך היא איננה סבורה כי כתוצאה מכך נפגעה הגנתו של הנאשם, בוודאי לא במידה ובעוצמה המצדיקות ביטול כתב האישום.

18. עינינו הרואות, ניתן בהחלט לומר כי טיפול הפרקליטות בתיק זה היה איטי. ההחלטה על הגשת כתב האישום לאחר שחזר התיק ממחלקת עררים בפרקליטות המדינה השתהה (אם כי, ככל הנראה, לא שיהוי בן 16

חודשים). עיכוב נוסף חל בהעברת התיק למחלקת עיכוב הליכים. פגמים אלה, יחד עם משכו של הליך הערר על החלטת המשטרה לסגור את התיק בחוסר סמכות, הביאו לידי כך שהמבקש צפוי לנהל את משפטו תקופה ארוכה למדי, למעלה מארבע שנים, לאחר התקופה בה על פי הנטען בוצע המעשה הפלילי.

לאור ההלכה שנקבעה בע"פ 6922/08 פלוני נ' מדינת ישראל (2010) שוב לא יכול להיות ספק בכך כי תהיינה נסיבות, בהן שיהיו כבד בהגשת כתב האישום, אשר גרם נזק ממשי ומהותי ליכולתו של נאשם להתגונן, יביא לביטול כתב האישום. עם זה, "אין להפוך את ההגנה מן הצדק למכשיר לקיצור תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק ויש להקפיד על כך שתיוותר מכשיר להגשמת עקרונות של הגינות וצדק" (שם, פסקה 36).

בענייננו שלנו המבקש לא הצביע על פגיעה כלשהי בהגנתו כתוצאה מהשיהוי בהגשת כתב האישום. ההפך הוא הנכון. המבקש טען במפגיע (בעמ' 7 לבקשתו) כי כתב האישום עוסק באירוע פשוט.

הנה כי כן, קשה לראות כיצד פגם השיהוי במקרה דנן יגרום לכך שניהול ההליך נגד המבקש יפגע בעקרונות של צדק והגינות משפטית, ודין הטענה בעניין זה להידחות.

19. פגם אחד מאלה שציין המבקש נראה לי חמור מהיתר, ולא מצאתי תשובה משכנעת לגביו בתגובת המדינה. כוונתי לטענת המבקש כי לו היה יודע שמכתב היידוע נשלח אליו מהפרקליטות לאחר שהתיק כבר נסגר על ידי המשטרה ונפתח מחדש בערר, היה מנצל את זכותו לשימוע.

המדינה אינה כופרת בכך שהמשטרה לא יידעה את המבקש אודות גניזת התיק (סעיף 18 לתגובת המשיבה). טענתה היא שתקלה זו לא גרמה לפגיעה ממשית במבקש ודווקא אי הידיעה מנעה טענה אפשרית של הסתמכות.

ראיתי בעניין בודד זה לקבל את עמדת המבקש. ההחלטה לנהל הליך של שימוע כרוכה בהוצאת משאבים, ואין היא נטולת חסרונות וסכנות. במקרים רבים חושף החשוד במסגרת הליך זה את קו הגנתו לפני הגורמים המנהלים את התיק הפלילי בשלב מוקדם בו הוא אינו חייב לעשות כן, וכך שולל מעצמו יתרונות טקטיים לגיטימיים. כדי לקבל החלטה מושכלת האם לנהל הליך של שימוע צריך החשוד להיות חשוף למידע מהותי העשוי לסייע לו בקבלת ההחלטה. ברור כי ברגיל, המדינה אינה חייבת לספק לחשוד, במסגרת הליך היידוע (להבדיל מהליך השימוע) כל מידע מעבר לעובדה כי בכוונתה להגיש נגדו כתב אישום. אך ההליך בו עסקינן לא היה הליך רגיל. לטובתם של העוסקים בדבר בפרקליטות אניח כי בזמן אמת לא היו ערים לכך שהמבקש אינו מודע לעצם קיומם של החלטה מוקדמת בדבר גניזת התיק והליך הערר, אבל ברור שאלה נתונים מהותיים שבהחלט היו יכולים לשנות את החלטת המבקש לא לנהל הליך של שימוע.

20. סבורני כי שלילת המידע המהותי הזה מן המבקש היא פגם מהותי שנפל בהליכים שננקטו בעניינו. בכל הכבוד למדינה, העובדה כי אי הידיעה של המבקש מנעה ממנו טענה של הסתמכות היא טענה נכונה, אבל אין בכך שנשלל קיומו של פגם אחד כדי להצביע על תוקפו והשפעתו של פגם אחר.

21. סבורני גם כי קיומו של ההליך הפלילי, חרף הפגם, יוצר פגיעה מהותית בעקרונות של צדק והגינות משפטית.

22. אינני סבור כי התרופה המידתית במקרה זה תהיה להורות על ביטול כתב האישום ולהורות למשיבה לערוך למבקש שימוע כהלכתו.

למסקנה זו הגעתי בשל שילובן של הנסיבות הבאות: ראשית, משום שמלכתחילה המדינה לא הייתה חייבת במקרה זה לשלוח מכתב יידוע, באשר האשימה את המבקש בעבירת עוון. שנית, משום שעניינו של המבקש כבר נבחן על ידי הגורמים הבכירים במערכת התביעה, הן במסגרת הערר, הן אצל פרקליטות המחוז, והן - וזה העיקר - לפני הגורם המוסמך להכריע בבקשת עיכוב ההליכים שהגיש המבקש בה שטח, כך יש להניח, את מכלול טענותיו. מקום בו הוחלט על המשך ההליך לאחר שנשמע המבקש אין הצדקה לערוך שימוע נוסף. שלישית, משום שאיני מקבל את סברת המבקש כי אין אינטרס ציבורי בניהול ההליך הפלילי נגדו.

בהעדר אלטרנטיבות אחרות אני מבהיר כי במקרה דנן ירופא הפגם שנפל בהתנהלות הרשות במישור אחר - מישור העונש, אם יורשע הנאשם בהליך ההוכחות.

23. אשר על כן אני דוחה את הבקשה לביטול כתב האישום מכוח "הגנה מן הצדק". המשפט ימשך כסדר, ואם הנאשם יורשע - אתחשב בפגם המפורט בפסקה 19 למעלה בשלב גזירת העונש.

ניתנה היום, י' שבט תשע"ו, 20 ינואר 2016, במעמד הנוכחים.